

ANNUS SEXCENTESIMUS QUADRAGESIMUS
Q U A R T U S.

Primordium gentis novæ, quæ nominis fui familia, rerumque postea gestarum amplitudine terrarum orbem implevit, fuit annus a partu Virginis supra sexcentefimum quartus & quadragesimus, (a) ab orbe vero condito quinquies millesimus octingentesimus tertius supra quadragesimum; quando nempe Constantinus III. ordine vigesimus quartus in oriente administrabat rerum summam, (b) Joannes vero eo nomine IV. ac serie septuagesimus quartus Pontifex Maximus Christianum orbem regebat. (c) Illo quippe anno Czechus atque Lechus (d) Croatiae Illyricæ Principes (e) iidemque fratres (f) novas quaesitum sedes (g) cum

Celý d jezpyt a d jepis eský nezná v tšího šk dce nad muže tohoto, který dav se do spisování obšírné kroniky eské, jal se neslýchanou nestoudností nejen vymýšletí a na drobno líti dle zdání svého p íb hy nebývalé, ale i podkládati jim za prameny spisy rovn ě smyšlené a od nikoho, ani od spisovatele samého nevidané. A toto veliké pásmo lží a klam chyt ě ukrytých, za kteréžto my na míst spisovatelov styd ti se musíme, podáno jest národu našemu za pravou kroniku roku 1541, a za takovou p ijato a p ijímá se bohužel ode mnohých až podnes!

Kalem Hájkovým naprzn ny z staly potom více mén poh íchu všecky kroniky eské, až teprve Dobner obšírným svým komentá em (roku 1761 až 1782) odkryl u enému sv tu všecku ne istotu pramene toho.

(F. Palacký, ada d jepisc eských a moravských, D jiny národa eského I.)

Ukázka z latin-
ského vydání
Kroniky eské
Gelasia
Dobnera
(1763).

... Hájek jest nejomezen jší fifikus, nejnaivn jší šarlatán a zdánliv nejnevinn jší na cti utrha , jaký se mi v d - jinách v bec naskytl...

(V. V. Tomek)

Hájkova kronika jest nejp kn jší román eský, aneb — chceme-li, nejladn jší sbírka povídek a pov stí. Nevím, zdali Walter Scott na anglický lid více p sobí, nežli Hájek na eský. Co tam nestojí, toho se tená snadno domyslí. Kéž bychom se takového románu u nás do kali, který by tak rázn k eské mysli a k eským srdcím mluvil, jako spis Hájk v!

(K. H. Mácha)

Stejn jako její autor, i Kronika eská je dílo, které od po átku svého zám ru probouzí rozporuplné reakce. Záhy po svém vydání byla dlouho o ekávaná kronika rozprodána a za aly vznikat ru ní opisy. Chválí ji Daniel Adam z Veleslavína v p edmluv ke kronikám M. Kuthena a E. Silvia (Kroniky dv o založení zem eské, o prvních obyvatelích jejích, též o knížatech a králích eských i jejich inech...) roku 1585.

Navzdory kritickým hlas m, které se za aly ozývát již sklonkem 16. století (a které v polovin 19. století p evážily), stala se Kronika eská inspirativním zdrojem pro další kroniká e – jmenujme alespo Jana Dubravia a Jana Františka Beckovského.

První, kdo Kroniku eskou zcela zavrhl, byl Gelasius Dobner, editor a komentátor jejího p ekladu do latiny. Osvícenci totiž chápali kroniku jako dílo historiografické, nikoli literární, a vytýkali Hájkovi jeho faktografické omyly – a koli on sám se za historika nikdy nepovažoval. Období, které Kroniku eskou pochopilo a p ijímalo, byl romantismus. Nejvíce úplných ru - ních (!) opis Kroniky eské se dochovalo z p elomu 18. a 19. stol. Není náhodou, že druhé vydání vychází roku 1819.

Smrtnou ránu Václavu Hájkovi a jeho dílu ušt d il „otec národa“ František Palacký, který, podobn jako Gelasius Dobner, sledoval historickou autenticitu údaj a nijak neoceníl literární kvality a prvotní funkci díla. Hájek i jeho dílo tak získali pov st diletanta a lhá e, oklamávající eský národ. Jako schopného vyprav ě, který zároveň dochovává lidová vypráv ění a ztracené prameny, ocenil Hájka Václav Flajšhans, první editor Kroniky eské (poda ilo se mu vydat pouze asi t i p tiny textu).

Hájka jako literáta, schopného epika a svébytného um lce objevuje až moderní literární v da, po ínaje Jaroslavem Kolárem.